

TÄHTIRIKKO

Erään hoitajan tarina
elämästä ja työstä

Linnea Raatiniemi

TÄHTIRIKKO

Erään hoitajan tarina elämästä ja työstä

Linnea Raatiniemi

TÄHTIRIKKO

Erään hoitajan tarina elämästä ja työstä

© 2021 Raatiniemi Linnea

Kustantaja: BoD - Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD - Books on Demand, Norderstedt, Saksa

Kannen kuva: Henna Riekkoniemi

Kirjan taitto: Paula Vuorinen

ISBN: 978-952-318-409-1

ALKUSANAT

Tähtirikko, Tunturi-Lapin kasvi, päätyi kirjani nimeksi, koska ikävöin koko ikäni Lapin karua luontoa.

Halusin kertoa elämäntarinani, koska kaltaisiani junan etelään viemiä on ikäluokassani paljon. Toisille muutto kotiseudulta on hyvä ratkaisu, toisille pakon sanelema selviytymiskeino. Itselleni se oli näitä molempia.

Työskentelin hoitoalalla liki 40 vuotta. Kerron sairaalamaailman kulisseissa tapahtuneista rankoistakin kokemuksista, koska olen syvästi huolissani apua hakevien kohtelusta ja kuulluksi tulemisesta. Kaikki se, mitä työssäni näin, johti lopulta irtisanoutumiseeni. En voinut enää olla osana töykeätä ja vähättelevää työkuultuuria.

Kiitän työtovereitani, ilman teitä ei tätä kirjaa olisi syntynyt. Kiitän hyvää ystävääni Eila Koskista, hänen tukenensa on ollut korvaamaton. Eila nukkui pois tänä keväänä; hän ei ehtinyt nähdä kirjaani painettuna. Ystäväni Miira, Veikko, Oiva, Mii, Esa, Piritta, Heta ja Maiju, kiitos kun annoitte rakentavaa palautetta ja rohkaisitte kertomaan kipeistäkin asioista. Maalliset kiitokseni eivät ehtineet tavoittaa Eilaa, Miitä, Veikkoa, eikä Oivaa, tässä lähetän ne Teille taivaan kesämaahan.

Helsingin Tapanilassa juhannusviikolla 2021

Linnea Raatiniemi

LUKU 1

Sininen kaamoshämärä on laskeutunut pienen peräpohjalaiskylän ylle joulunalusviikolla 1956. Pakkasluku on -40. Eräässä hatarassa mökissä ovat synnytyspoltot alkaneet ja odottava äiti ei suinkaan ole neitseellinen lasta kantava Maria, vaan juuri se syntinen nainen. Eikä vain uskovaisen äitinsä mielestä. Koko kyläkunta on hänet tuominnut. Onhan hänellä jo yksi avioton lapsi. Ja toinen on nyt täyttä vauhtia tulossa.

Käydään soittamassa naapuritalosta, valtion puhelimesta taksi viemään tätä harha-askeleen ottanutta naista kirkonkylään, sairasmajalle synnyttämään. Kohta on koko kylän tiedossa hetken koittaneen. Muuttamat kylän emännät kokoontuvat neuvonpitoon.

- Parempi olis, jos syntys kuohleena kläppiriepu, ei tule olehmaan helppo elämä sillä, toteaa huokailien ja esiinliinan helmaa hypistellen emännistä ehkä pehmeäsydämisin.

- Synti on niskassa sillä kläpilä, joka sieltä on tulossa, s'on varma! Vastaa ylpeä, isomman talon emäntä. Sanojensa vakuudeksi kakistaa kurkkuaan ja suipistaa leveän suunsa tiukkaan suppuun.

- Millä net senki vielä elättävät, ko köyhiä ko kirkon rotat?

Sitten alkaakin jo monivaiheinen arvailu lapsen siittäjästä. Jätämme emännät aprikoimaan asiaa ja käymme uupuneen ja häpeäänsä kantavan naisparan kanssa sairastuvan ovelle.

On tiistai-ilta. Pobeda-taksi on jättänyt tuskaisen äidin sairastuvan lumiselle pihalle. Nainen lähtee kapuamaan jäisiä portaita. Jostakin hiipii hänen mieleensä omituinen rauhan ajatus.

- Käykhöt kunca käypi. Pahinhan on jo käyny.

Nainen on varma, että syntyvä lapsi on tyttö. Sen oli muuan mustalaisnainen hänelle jo heinäkuulla saunareissulla kertonut. Sanonut vielä, ettei saa murehtia, tällä tyttärellä on kyllä kova elämä, mutta tärkeitä tehtäviä. Oli käskenyt luottaa Luojan suunnitelmiin. Näissä ajatuksissa nainen saapuu ulko-ovelle. Ovella on valkopukuinen hoitajatar, kuin enkeli itse, jo odotamassa.

- Iltaa, onko synnytyksen aika tullut?

Nainen huokaisee ja ystävällisyys saa vedet kiertymään silmiin. Eipä hän ole juuri ystävällistä sanaa kuullut viime aikoina, arvosteluja ja piruilua sitäkin useammin.

Tarpeelliset tutkimukset suoritettuaan hoitaja ohjaa naisen upouudelle synnytyspöydälle vastaanottamaan tulokasta. Sillä hetkellä ei sairasmajan synnytyssalissa muita synnyttäviä ole, synnyttäneitä pari, mutta he ovat vauvoineen jo omissa vuoteissaan. Alkaa pitkä ja kivulias yö. Ulkona pakkanen kiristyy ja nainen näkee ikkunasta kaistaleen kirkasta tähtitaivasta ja muistaa ennustajan sanat: "Luota Luojan suunnitelmiin".

Katse kiertää ikkunanruutuun muotoutuneisiin jääkukkasiin. Ne ovatkin ainoat kukat, jotka hänelle tämän juhlahetken kunniaksi suodaan. Luonnon muo-vaamat, kauniit ja sädehtivät. Kylmän kukat.

Polttojen välillä nainen torakahtelee. On hetkessä maaliskuisella keväthangella. Rakkaansa käsivarsilla. Nojaavat vanhan harmaantuneen hirsiladon ovenpieleen. Rakkautensa täyttymys on juuri saavutettu. Huokaukset nousevat ja kummankin maailma on muuttunut. Hellästi mies hyväilee tuulien tuivertamaa poskea.

- Tämä on taikaa, katoppa tuota taivasta, kunka s'on sininen, voipiko tämmöstä oikeasti olla! Samassa viiltävä kipu hyökkää naisen uneen ja maaliskuinen rakkauden hetki katoaa.

Aamuyöstä kuuluu ovelta vihainen kättilön ääni.

- Mitä riivattua tämä tarkoittaa? Kaiken maailman huorat on nostettu synnyttämään pöydälle! Vihitty vaimo joutuu sänkyyn päästämään lapsensa!

Etelästä muuttanut, uskovainen kättilö on tuonut sukulaisvaimoaan sairasmajalle, kun vaimon synnytyksen aika on koittanut. Ei voi vihan vimmoistaan huolimatta repiä tuota syntistä naista enää pöydältä, koska pikimusta tyttären pää jo pilkistää synnytyskanavasta.

Näin saa alkunsa eräs elämä. Vihainen ja kylmä on vastaanotto. Ei onnitella eikä hurrailla. Itämaan tietäjiä tässä tragediassa esittävät juoruakat ovat jo kuin haasakat tapahtuman kimpussa ja kielenkannat laulavat naisen kotikylässä ja kohta pitkin pitäjää.

Nainen oli kantanut koko raskauden ajan taakkaansa nöyränä. Ei ollut suostunut utelioiden kyselyihin isästä, oli vain kulkenut kylällä ja asioilla käydessään kuin muina miehinä, ystävällisesti tervehtien pirullisimpienkin akkojen tullessa vastaan. Aiemmin syntynyt lehtolapsensa oli kuusivuotias, vilkas, kaunis, vihreäsilmäinen kultatukkainen tytön tyllerö.

Tämä uusi tulokas oli kuin lappalainen, pikimusta runsas tukka ja silmänsä mustat kuin hiilenpalat. Hiljaisena tämä uusi tulokas tarkkaili pienen pirtin tunnelmia ja väkeä.

Sinetöitiinkö syntyvän lapsen kohtalo siinä kirousten keskellä, vai oliko jossakin suunnitelma tämänkin eläjän varalle, mitä se ennustaja olikaan sanonut...

Alkoi sitkeä taistelu todennäköisyyksiä vastaan. Syntymäpainonsa mukainen ennuste ei toteutunut. Lapsi jäi henkiin.

Ankarat pakkaset jatkuivat yli joulun. Pienokaisen äidiltä ehtyi rintamaito jo kahden viikon jälkeen. Ylpeä naapurin emäntä kieltäytyi antamasta lehmänmaitoa enää velaksi, entiset olisi ensin maksettava. Nainen oli lähettänyt veljensä pyytämään edes puolta litraa, että saataisiin puolimaitoa pienokaiselle tehtyä. Maitoa ei saatu, oli tehtävä vehnä jauhoista ohutta velliä veteen. Erikoisesta äidinmaidonkorvikkeesta huolimatta lapsi vähitellen kasvoi ja kehittyi.

Ennen kuin ensimmäinen vuotensa oli täyttynyt, oli käyty jo käräjillä asti isyyttä selvittämässä. Olihan se selvää lapsen äidille, kuka oli isä. Mutta isän äiti oli vahvaa tekoa, ei tullut kysymykseenkään jonkun luntun lapsen nimelleen ottaminen. Isäksi tullut oli vasta 19-vuotias, armeijaan astuva poikanen, ja naisella oli jo se aiempi harha-askel. Kielenkannat lauloivat. Oli nähty yhtä ja toista, kuultu myös. Annettiin ilmi miesten nimiä. Ruotsia myöten juoksetettiin miehiä verikoikeissa, joillakin vielä poikuuskin tallella, vaikka ikämiehiä jo olivat. Lapsi oli niin vähäverinen, että vasta ohimosuonesta saatiin verinäyte otettua. Kantapäät ja käsitaipheet oli jo puhkottu. Tulokset olivat oikeaan

Kirja on rehellinen kuvaus hoitotyön realiteeteista ja sen epäkohdista terveydenhuollossa. Se kertoo asiakkaisiin kohdistuneista laiminlyönneistä ja kaltoinkohteluista sekä kirjoittajan kokemista epäoikeudenmukaisuuksista työssään.

Linnea Raatiniemi syntyi aviottomana lapsena Lapissa 50-luvulla. Kirja on omaelämäkerrallinen ja yksi sen teemoista on hänen koko elämänsä varjostanut hyväksikäyttö.

Raskaista aiheistaan huolimatta kirja on henkilökohtainen selviytymistarina. Se rohkaisee kohtaamaan menneisyyden ja antamaan anteeksi. Kirjoittaja toivoo, että teoksesta olisi apua vastaavia haasteita elämässään kohdanneille.

"Sielun ikuinen vapaus on löydettävissä rakkaudesta, ainoastaan rakkauden valossa kaikki rajat häipyvät rajattomuuteen."

- Rabindranath Tagore

BoD

9

789523 184091